

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Bedrijventerreinen in Zuid-Limburg

22 januari 2003

1208-135

ISBN 90-421-1083-x
Utrecht, Commissie voor de milieueffectrapportage.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	1
2. OORDEEL OVER HET MER EN DE AANVULLING DAAROP.....	2
2.1 Algemeen.....	2
2.2 Toelichting op het oordeel	3
3. OVERIGE OPMERKINGEN OVER HET MER MET AANBEVELINGEN VOOR DE BESLUITVORMING.....	8

1. INLEIDING

De provincie Limburg heeft het voornemen om in Zuid-Limburg een aantal bedrijventerreinen aan te wijzen met een totaal oppervlak van 175 ha. Voor de aanleg van een bedrijventerrein met een oppervlak van 150 ha of meer is een m.e.r.-procedure verplicht. Het MER wordt opgesteld ten behoeve van een aanvulling op het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL).

Bij brief van 28 oktober 2002¹ heeft de provincie Limburg de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over het opgestelde milieueffectrapport (MER). Het MER is op 5 november 2002 ter inzage gelegd². Uit deze brief en uit de ontwerp-POL-aanvulling Bedrijventerreinen Zuid-Limburg blijkt dat de provincie Limburg in de POL-aanvulling niet een concrete beleidsbeslissing tot aanwijzing van bedrijventerreinen zal gaan nemen. Daarmee is het m.e.r. een vrijwillig m.e.r. geworden.

Het advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.³ De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁴, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. In dit advies verwijst de Commissie naar een reactie wanneer deze naar haar oordeel:

- informatie bevat over een essentiële tekortkoming in het MER, waarvoor de Commissie adviseert een aanvulling op het MER op te stellen alvorens de besluitvorming doorgang kan vinden;
- informatie bevat over de inhoud van het MER die van belang is voor de besluitvorming en waarover zij een aanbeveling doet in het advies;
- belangrijke onjuistheden bevat die ter voorkoming van misverstanden weerlegd dienen te worden.

Op grond van artikel 7.26, lid 1 van de Wm toetst de Commissie:

- aan de richtlijnen van het MER⁵, zoals vastgesteld op 9 april 2002;
- op eventuele onjuistheden⁶;
- aan de wettelijke regels voor de inhoud van een MER⁷.

Bij de toetsing op basis van deze punten door de Commissie staat de vraag centraal of in het MER de benodigde informatie aanwezig is om het milieubelang een volwaardige plaats te geven bij het besluiten over de POL-aanvulling Bedrijventerreinen Zuid-Limburg (tevens aanpassing van de Partiële streekplanherziening openruimte- en bufferzonebeleid Zuid-Limburg ten behoeve van de omgeving van MAA en Eijsden). Is dat naar haar mening niet het geval dan betreft het een *essentiële tekortkoming*. De Commissie zal dan adviseren tot een aanvulling.

¹ Zie bijlage 1.

² Zie bijlage 2.

³ Zie bijlage 3 voor de samenstelling van de werkgroep en andere projectgegevens.

⁴ Zie bijlage 4 voor een lijst hiervan.

⁵ Wm, artikel 7.23, lid 2.

⁶ Wm, artikel 7.23, lid 2.

⁷ Wm, artikel 7.10

Tijdens de toetsing heeft de Commissie aan de provincie kenbaar gemaakt dat het MER naar haar oordeel op een aantal onderdelen essentiële tekortkomingen vertoont. Dit betrof (1) de onderbouwing van de ruimtevraag, (2) de omvang van het zoekgebied en (3) de samenvatting. Op 5 december 2002 heeft hierover een gesprek plaatsgevonden tussen de Commissie en vertegenwoordigers van de provincie Limburg. Daar zijn ook de ontwikkeling van de alternatieven en de beschrijving van de milieugevolgen besproken.

De provincie heeft aanvullende informatie verstrekt in een viertal stukken⁸:

- Notitie *Antwoorden op bevindingen Cie-MER*;
- Notitie 1: Aanvullende toelichtende notitie op het MER Bedrijventerreinen Zuid-Limburg;
- Notitie 2: Verantwoording hoofdpunten van de richtlijnen;
- Een herziene samenvatting.

Pas met behulp van de informatie uit notitie 1 en 2 was het de Commissie goed mogelijk zich een beeld te vormen van de onderbouwing van de ruimtevraag en het definiëren van het zoekgebied. Hierbij ontstonden vragen rond de functiespecifieke bedrijventerreinen, die voor de Commissie aanleiding waren aanvullende informatie te vragen. De provincie heeft hierop gereageerd met een brief, die is opgenomen in bijlage 5.

De Commissie beschouwt bovengenoemde stukken (inclusief de brief van de provincie) als aanvulling op het MER. Deze aanvulling heeft niet ter visie gelegen. Daarom is in dit advies inspraak over de aanvulling niet beschouwd. De provincie Limburg heeft aangegeven dat in de reactie van de provincie aan de insprekers gemeld zal worden hoe zij de beschikking kunnen krijgen over de MER-aanvulling. Ook bij de wijzigingen van bestemmingsplannen als gevolg van de POL-aanvulling zal het MER inclusief aanvulling ter inzage gelegd worden.

Dit advies van de Commissie bevat het oordeel over het MER inclusief de aanvulling.

2. OORDEEL OVER HET MER EN DE AANVULLING DAAROP

2.1 Algemeen

De Commissie is van oordeel dat **de essentiële informatie in het MER en de aanvulling (inclusief de brief van de provincie) aanwezig** is. Er is daardoor voldoende informatie beschikbaar gekomen om het milieubelang een volwaardige plaats te kunnen geven in de besluitvorming.

⁸ De eerstgenoemde notitie is door de provincie opgesteld ten behoeve van het overleg van 5 december 2002, de overige stukken zijn geschreven naar aanleiding van dit overleg.

2.2 Toelichting op het oordeel

Onderstaand wordt per onderwerp de kritiek weergegeven die de Commissie heeft op het oorspronkelijk ingediende MER. Per onderwerp waarvan de Commissie kenbaar heeft gemaakt dat het MER naar haar oordeel onvolledig was, wordt vervolgens aangegeven hoe de Commissie de aanvulling daarop beoordeelt.

Onderbouwing van de ruimtevraag

MER

In de richtlijnen wordt gevraagd om een actuele onderbouwing van de ruimtevraag, waarvoor in het MER locaties gezocht worden. In het MER is deze onderbouwing onvoldoende⁹. Onduidelijk is hoe benodigd oppervlak en verdeling over segmenten tot stand zijn gekomen, en in hoeverre onzekerheden in de behoefte-raming zijn opgevangen door scenario's te ontwikkelen. Fasering is niet als stuurmiddel meegenomen. Het is onduidelijk of de strategische behoefte in omvang gevarieerd kan worden. Ook maakt het MER onvoldoende duidelijk wat de ontwikkeling van vraag en aanbod van de huidige bedrijventerreinen in Zuid-Limburg (huidige restcapaciteit en uitgifte) is en hoe deze de geschatte benodigde ruimte beïnvloedt. Niet duidelijk is in hoeverre door zorgvuldig ruimtegebruik en herstructurering van bestaande terreinen geheel of gedeeltelijk aan de vraag tegemoetgekomen zou kunnen worden.

Aanvulling

In het eerste deel van notitie 1 wordt uitgebreid ingegaan op het bedrijventerreinbeleid van de provincie Limburg. Notitie 1 maakt duidelijk dat de vraag naar bedrijventerreinen is bepaald in twee scenario's, het basisscenario en het taakstellend scenario. De planningsopgave is het tekort in het basisscenario¹⁰, de strategische reserve is extra opgave die volgt uit het verschil tussen beide scenario's. Voor diverse categorieën bedrijventerreinen worden vervolgens de planningsopgave en strategische reserve gegeven. Daarna wordt aangegeven dat een deel van de planningsopgave planologisch reeds geregeld is¹¹. Voor de resterende opgave wordt gesteld dat een deel gevonden kan worden binnen Maastricht¹², onder andere Lanakerveld. De dan nog resterende opgave voor Zuid-Limburg is middels een netto-brutoverhouding, die lager ligt dan gebruikelijk, vertaald in de bruto zoekopdracht voor het MER, 175 ha. Uit de voortgangsrapportage van het bedrijventerreinenbeleid 1997-2002 blijkt dat deze zoekopdracht op twee punten aangepast kan worden, leidend tot een zoekopgave van 147,5 ha¹³. Ook blijkt de uitgifte ten behoeve van stedelijk gebied Maastricht achtergebleven te zijn, waardoor het onzeker is of 25 ha alsnog nodig zal zijn. Deze wordt gefaseerd.

De Commissie concludeert hieruit dat de ruimtevraag wel degelijk goed onderbouwd is, maar dat verzuimd is deze informatie in het MER op te nemen.

⁹ Diverse inspraakreacties geven blijk van onduidelijkheid over de behoefte-raming en de samenhang met de huidige ontwikkeling van vraag en aanbod: zoals die van de gemeente Sittard-Geleen (nr. 8), het Ministerie van Economische Zaken (nr. 11), de Stichting Milieufederatie Limburg (nr. 27) en de gemeente Brunssum (nr. 36).

¹⁰ Vraag 1997-2015 minus al het aanbod op 1-1-1997 incl. terreinen die binnen vijf jaar beschikbaar komen.

¹¹ Onder andere revitaliserings- en herstructureringslocaties in het stedelijke gebied van de Westelijke Mijnstreek, uitbreidingen van locaties in Parkstad, en de locaties Industriepark Swentibold (IPS) en Graetheide.

¹² Intensivering Maastricht-Eijsden, revitalisering Zinkwit-Limmel en Beatrixhaven en ontwikkeling Lanakerveld.

¹³ Bij optimaal gebruik van het bestaande terrein van Maastricht-Aachen Airport is daar nog ruimte voor additioneel 15 ha bedrijven (dit was in het MER reeds vermeld); het feit dat transport en distributiebedrijven zich gevestigd hebben op stedelijke terreinen leidt tot een vermindering van 12,5 ha (dit is nieuw in de aanvulling).

De aanvulling heft deze tekortkoming op. Uit de aanvulling wordt duidelijk dat er feitelijk uitgegaan wordt van twee scenario's, dat de huidige ontwikkeling van vraag en aanbod een rol gespeeld heeft bij het bepalen van de behoefte, dat eveneens rekening gehouden is met zorgvuldig ruimtegebruik, herstructurering van bestaande terreinen en faseringsmogelijkheden.

Omvang zoekgebied

MER

In de richtlijnen wordt gevraagd om uit te gaan van een ruimer zoekgebied dan in de startnotitie en daarbij ook bedrijventerreinen (nabij Born, Graetheide, DSM, NAVO) te bezien. In dit zoekgebied kunnen vervolgens met een zeefmethode de potentiële zoeklocaties gevonden worden. In de richtlijnen wordt gevraagd om de verschillende criteria in de zeef een gewicht toe te kennen en zo een genuanceerd kaartbeeld te construeren.

In het MER vindt noch verruiming van het zoekgebied, noch nuancering van de zeef plaats. Bovendien wordt de methode in het MER niet consequent gevolgd: Lanakerveld is volgens de zeefmethode een potentiële locatie, maar wordt in het MER niet verder meegenomen; Maastricht-Aachen Airport – Oost (hierna: MAA-Oost) is volgens de zeefmethode géén potentiële zoeklocatie, maar wordt in het MER juist wél beschouwd. In één van de alternatieven wordt bij de locatie Hendrik een groter gebied onderzocht dan de volgens de zeefmethode gerechtvaardigd is.

De Commissie mist in het MER de in de richtlijnen gevraagde beschouwing over de mogelijkheden voor uitbreiding van andere bedrijventerreinen (Born, Graetheide) en voor het betrekken van andere gebieden (DSM, NAVO).

Aanvulling

In het tweede deel van notitie 1 wordt ingegaan op de zeefmethode. Onder andere worden alle kaartbeelden opgesomd die gebruikt zijn in deze methode.

Voor *MAA-Oost* blijkt dat de zeefmethode MAA-Oost niet als potentiële locatie aanwijst door onvolledig kaartbeeld in het bronmateriaal, de Streekplanherziening Openruimte- en bufferbeleid. In de tekst van de streekplanherziening is de mogelijke ontwikkeling tot bedrijventerrein wél opgenomen.

Voor *Lanakerveld* wordt opgemerkt dat het bestemmingsplan waarin het gebied wordt bestempeld als bedrijventerrein wel al is vastgesteld, maar nog niet is goedgekeurd. De locatie is door de zeefmethode geïdentificeerd als potentiële locatie voor de resterende opgave, hoewel in de behoefteeraming ervan uit wordt gegaan dat het gebied reeds benut wordt voor bedrijven. In het MER is dit 'handmatig' gecorrigeerd, waarbij de toelichting tekortschiet.

In *Antwoorden op bevindingen Cie-MER* wordt gesteld dat alternatief 9, waarin locatie *Hendrik* wordt vergroot, planologisch en planningstechnisch niet reëel is, en dat dit alternatief alleen op verzoek van de gemeente Meerssen ontwikkeld is om voor MAA-Oost een minimale variant weer te geven.

De aanvulling geeft hiermee de gevraagde duidelijkheid over de zeefmethode en de locaties MAA-Oost, Lanakerveld en Hendrik.

Notitie 2 geeft meer informatie over de mogelijkheden op de in de richtlijnen met name genoemde locaties Born¹⁴, Graetheide, DSM, NAVO.

Voor het *NAVO-terrein* wordt aangegeven dat de provincie geen signalen heeft ontvangen dat het terrein beschikbaar zou kunnen komen voor andere functies dan de huidige.

¹⁴ Het gaat dan om het NedCar-terrein, Industriepark Swentibold (IPS) en Yard.

Voor *Born*, *Graetheide* en *DSM* wordt gesteld dat dit functiespecifieke bedrijventerreinen zijn, bestemd voor de categorieën automotieve (*Born*) en chemie (*Graetheide* en *DSM*), en daarmee niet beschikbaar. De aanvulling maakt naar het oordeel van de Commissie niet duidelijk waarom niet nader gekeken wordt naar deze terreinen. Volgens de Commissie dient bij de in het MER gevolgde werkwijze voor bedrijventerreinen met een specifieke bestemming nagegaan te worden of wijziging van de specifieke bestemming naar een meer algemene in de rede ligt. Dit is niet gebeurd voor de omgeving van *Born*, noch voor het *DSM*-terrein of *Graetheide*. Als dit gebeurd was, dan had – door confrontatie met een schatting van de mogelijke vraag in de segmenten chemie en automotieve – kunnen blijken dat een deel van het oppervlak van het *DSM*-terrein en het industriepark *Swentibold* (*IPS*) mogelijk niet nodig is voor chemie respectievelijk automotieve en daarmee beschikbaar is voor andere segmenten, bijvoorbeeld de segmenten waarvoor in het MER naar een oplossing wordt gezocht. Vervolgens zou dan het opnieuw toetsen van de aanwijzing van *Graetheide* als overloopgebied voor chemieactiviteiten aan de orde geweest zijn¹⁵. Het MER zou dan andere alternatieven bevat hebben die meer onderscheidend van elkaar geweest zouden zijn. Deze alternatieven zouden belangrijke voordelen voor het milieu (niet of minder benutten van sommige locaties, benutting voordelen van *DSM*-terrein of *IPS*) hebben kunnen laten zien en daarmee andere overwegingen voor de besluitvorming gegeven hebben.

Naar de mening van de Commissie zijn er ook concrete aanwijzingen op grond waarvan verondersteld kan worden dat het *DSM*-terrein en *Graetheide* in principe beschikbaar zijn.

- Zowel uit een inspraakreactie¹⁶ als uit berichten in de pers¹⁷ blijkt dat *DSM* zélf van oordeel is dat niet het volledige *DSM*-terrein¹⁸ nodig is voor de eigen behoefte¹⁹ en plannen ontwikkelt om andere bedrijven, chemische maar wellicht ook niet-chemische als logistieke bedrijven, zich op het *DSM*-terrein te laten vestigen.
- In het *POL* wordt gesteld dat de railinfrastructuur van het *DSM*-terrein ook voor openbaar gebruik zou moeten zijn²⁰.
- Eveneens volgens het *POL* zijn er verspreid liggende en deels niet benutte locaties aan de rand van en op het *DSM*-terrein, waar “ruimte- en milieuwinst te halen” valt²¹.
- Uit de voortgangsrapportage bedrijventerreinenbeleid 1997-2002 provincie Limburg kan worden geconcludeerd dat 25 ha strategische reserve Modern gemengd westelijke mijnstreek op of in de nabijheid van het *DSM*-terrein gevonden kan worden.

¹⁵ Het bedrijventerrein *Graetheide* is nog niet uitgewerkt in een bestemmingsplan. In het Streekplan Westelijke Mijnstreek van 1996 is het – onderbouwd met een MER – aangeduid als ontwikkelingsmogelijkheid voor *DSM*, *Graetheide* is dus het overloopgebied van het *DSM*-terrein.

¹⁶ In haar inspraakreactie (nr. 27) zegt de Stichting Milieufederatie Limburg: “In dit verband moet ook de gewijzigde behoefte van *DSM* worden genoemd. Het bestaande terrein bij *Geleen* is kennelijk niet meer nodig voor de eigen behoefte, en wordt aangeboden aan derden. Het betreft een restruimte van circa 100 hectare. Bij uitgifte van deze hectares wordt deze ruimte dus elders bespaard. Mogelijk kan hier (deels) een alternatief worden gevonden voor de categorie ‘gemengd plus’ op het terrein *Hendrik*.”

¹⁷ Onder andere *Dagblad De Limburger* op zaterdag 2 november 2002 in het artikel *Chemiebedrijven naar DSM*.

¹⁸ Volgens het Regionaal Bedrijveninformatiesysteem *REBIS* van de provincie is 157 ha bruto (nog ongecorrigeerd voor infrastructuur, groenstroken, leidingstroken, milieuzonering, etc.) van het *DSM*-terrein terstond of op termijn uitgeefbaar.

¹⁹ Dit wordt deels veroorzaakt door een geringer ruimtebeslag van nieuwe chemische installaties.

²⁰ *POL*, pagina 204.

²¹ *POL*, pagina 205.

Uit bovenstaande blijkt dat zowel DSM als de provincie Limburg ervan uitgaan dat er op (en in de nabijheid van) het DSM-terrein wellicht ruimte beschikbaar is voor niet-chemische bedrijven. Als het volledig benutten van het DSM-terrein niet zeker is, dan is het benutten van Graetheide dat zeker niet. De Commissie beschikt niet over de benodigde informatie om een vergelijkbare conclusie te kunnen trekken voor de automotieve-reserveringen bij Born²². Het bovenstaande was voor de Commissie reden om aanvullende informatie aan de provincie te vragen over de beschikbaarheid van de functiespecifieke terreinen.

Brief van de provincie Limburg

In de brief van 21 januari 2003 onderbouwt de provincie Limburg de keuze in het MER om niet te kijken naar de gereserveerde terreinen. De provincie geeft aan dat concrete ontwikkelingen nog niet voorzien zijn. Het is echter de visie van de provincie dat zij het toekomstperspectief van de auto-industrie en chemische industrie in Limburg niet in gevaar mag brengen door voor deze industrieën gereserveerde ruimte uit te geven aan andersoortige bedrijven. Deze reserveringen zijn nog recent bevestigd: de bestemmingsplannen van DSM en NedCar/IPS zijn in 2001 goedgekeurd. In de brief maakt de provincie melding van het feit dat deze visie volledig gedragen wordt door de Raad van bestuur van DSM en de directie en aandeelhouders van NedCar. De uitspraak in de brief dat eventuele beschikbare ruimte op de gereserveerde terreinen niet ingezet zal worden voor het oplossen voor regionale vraagstukken geeft ook duidelijkheid over de bovengenoemde passages in het POL en de evaluatie bedrijventerreinenbeleid, die suggereren dat hier op onderdelen wel mogelijkheden voor zouden zijn.

De Commissie concludeert dat de provincie op basis van een beleidsmatige ontwikkelingsvisie en niet op basis van een behoefteraming van (concreet) voorziene activiteiten de bestemming van de functiespecifieke terreinen voorsnog wenst te handhaven. Het MER beschrijft de milieugevolgen zowel voor de situatie waarin MAA-Oost, Panneslager en Hendrik bedrijventerrein worden, als voor de situatie waarin dit niet gebeurt. De aanvullende informatie en het MER bieden dus de mogelijkheid in het besluit over de POL-aanvulling de afweging te maken tussen de beleidsmatige ontwikkelingsvisie en de noodzaak voor en de gevolgen van het aanwijzen van de ruimte voor bedrijven elders.

In de brief geeft de provincie aan bij ieder vervolgbesluit op het POL te zullen kijken naar nut en noodzaak van terreinuitgifte en in de fasering van de ontwikkeling van nieuwe terreinen de relatie met de functiespecifieke terreinen te zullen leggen. De Commissie ondersteunt dit van harte.

²² Wel zegt de Stichting Milieufederatie Limburg in de eerder genoemde inspraakreactie 27 hierover: "NedCar heeft recentelijk aangegeven dat het bedrijf geen behoefte meer heeft aan de voor haar bestemde terreinen IPS en Yard (samen 65 ha)." en geeft aan een voorkeur te hebben voor het openhouden van deze groene ruimte.

| De Commissie beveelt aan om bij vervolgbesluiten (onder andere de toetsing van bestemmingsplannen) en toekomstige POL-evaluaties en -herzieningen – wanneer het ruimtegebruik in Limburg integraal wordt bekeken – na te gaan of het benutten van ruimte voor bedrijven elders nog steeds opweegt tegen het reserveren van (de huidige hoeveelheid) ruimte voor auto-industrie en chemie²³. Voor de locaties MAA-Oost, Panneslager en Hendrik kan het MER daarin een rol vervullen: het MER geeft immers in de beschrijving van de autonome ontwikkeling aan welke milieugevolgen het niet-benutten van deze locaties heeft.

| De Commissie beveelt aan op reguliere basis de belangrijkste informatie met betrekking tot het bedrijventerreinenbeleid te verzamelen. Hiermee kan tijdig gesignaleerd worden of de besluiten in de POL-aanvulling heroverwogen dienen te worden. Het betreft dan:

- de ontwikkeling van de bestaande bedrijventerreinen;
- de ontwikkeling van de herstructureringslocaties;
- de gerealiseerde netto-brutoverhoudingen;
- de behoefte aan terreinen die gereserveerd zijn voor specifieke segmenten;
- de wijziging van de status van gebieden volgens de criteria van de zogeheten eerste en tweede zeef²⁴.

Deze informatie kan ook gebruikt worden bij de voorbereiding en toetsing van bestemmingsplannen. De Commissie veronderstelt overigens dat het Regionaal Bedrijveninformatiesysteem (REBIS) van de provincie reeds kan voorzien in een deel van de bovenstaande informatie²⁵.

Samenvatting

De samenvatting dient zelfstandig leesbaar te zijn en moet daarmee als ingang kunnen fungeren alvorens naar de omvangrijke en meer diepgaande informatie te hoeven gaan. De Commissie is van oordeel dat de samenvatting niet voldoet, met name omdat hij niet-ingewijden te weinig inleidt in de materie²⁶.

Aanvulling

De herschreven samenvatting slaagt meer dan de oorspronkelijke samenvatting erin voor niet-ingewijden de inhoud van het MER weer te geven. Omdat de informatie van de aanvulling vrijwel integraal is opgenomen, is de samenvatting echter lang geworden (51 pagina's plus 3 bijlagen), waardoor hij minder bruikbaar is voor beslissers en anderen die op zoek zijn naar de hoofdlijnen van het MER.

²³ Zie ter illustratie nogmaals voetnoot 16, waar in het citaat de Stichting Milieufederatie Limburg met betrekking tot 25 ha 'gemengd plus' op Hendrik een voorbeeld van een dergelijke afweging geeft.

²⁴ Uit het MER en de aanvulling blijkt dat basisinformatie soms geactualiseerd moest worden voordat het kon worden toegepast.

²⁵ POL, pagina 83.

²⁶ Dit wordt behalve door omissies in de tekst ook veroorzaakt door tekortschietend kaartmateriaal.

3. OVERIGE OPMERKINGEN OVER HET MER MET AANBEVELINGEN VOOR DE BESLUITVORMING

De opmerkingen in dit hoofdstuk hebben geen betrekking op essentiële tekortkomingen en zijn niet van invloed op het hierboven gegeven positieve oordeel. De Commissie hoopt met deze opmerkingen en bijbehorende aanbevelingen een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming. De opmerkingen en aanbevelingen in dit hoofdstuk betreffen de alternatievenontwikkeling en de gevolgen voor het milieu, de ontsluiting van Hendrik, de waterhuishoudingen van MAA-Oost en Hendrik, en de ecologie van Hendrik.

Alternatievenontwikkeling en gevolgen voor het milieu

De Commissie constateert dat verwevenheid tussen het ontwikkelen van alternatieven, de bepaling van milieugevolgen en bijsturing op basis van beleidsvoornemens, impliciete keuzes en gewichtsfactoren een belangrijke rol heeft gespeeld in het MER. Ter illustratie: het uitgangspunt is dat Panneslager en MAA-Oost ongeschikt zijn voor het segment Gemengd plus, zodat de benodigde 25 ha voor Gemengd plus per definitie op Hendrik gevonden wordt²⁷. Dat leidt er vervolgens toe dat er geen alternatief wordt ontwikkeld waarin Hendrik niet benut wordt. Daarbij wordt verondersteld dat er een oplossing voor de ontsluiting van Hendrik komt²⁸.

| De Commissie beveelt aan om in het besluit over de POL-aanvulling aan te geven hoe dit besluit (procedureel en inhoudelijk) voor wat betreft de locatie Hendrik samenhangt met de besluitvorming rond de Buitenring Parkstad Limburg²⁹. Ook wordt aanbevolen aan te geven wat de benutting van de locatie Hendrik kan zijn in de periode dat een adequate ontsluiting nog niet gerealiseerd is.

²⁷ Dit uitgangspunt werd ook al in de startnotitie verwoord. Bijlage 1 van het MER zegt daarover: "Aanleg van dit segment op MAA-Oost en Panneslager is vanuit oogpunt van milieu niet verantwoord." In bijlage 2 is beschreven dat MAA-Oost en Panneslager voor geluid, lucht en externe veiligheid gevoelige woonbestemmingen in de nabijheid kennen, voor de locatie Hendrik geldt dit niet.

²⁸ In inspraakreactie 19 (Rijkswaterstaat) wordt geadviseerd als randvoorwaarde aan te geven dat de infrastructuur rond Hendrik moet zijn aangepast, dan wel dat er zicht moet zijn op aanpassing, alvorens het bedrijventerrein wordt gerealiseerd respectievelijk wordt uitgebreid. In inspraakreactie 27 (Stichting Milieufederatie Limburg) wordt betreurd "dat beide beslissingen [=bedrijventerrein Hendrik en Buitenring Parkstad] ontkoppeld worden gepresenteerd, terwijl toch voor eenieder duidelijk is dat een deugdelijke ontsluiting bepalend is voor het welslagen van het project Hendrik.". De gemeente Brunssum schrijft (inspraakreactie 36): "Echter, een totale ontwikkeling hier is onlosmakelijk verbonden met de realisering van een buitenring".

²⁹ Pagina 23 van het Ontwerp POL-aanvulling Bedrijventerreinen Zuid-Limburg is naar de mening van de Commissie op dit punt nog onvoldoende concreet.

In het MER is ervoor gekozen alternatieven te ontwikkelen waarin binnen een alternatief alle locaties in meerdere of mindere mate worden benut³⁰. Het gevolg is dat in de totaalscore van een alternatief telkens blijkt dat de nadelen³¹ van de ene locatie gepaard gaan met voordelen van een andere. De totaalscores van de alternatieven blijken dan ook erg dicht bij elkaar te liggen, met andere woorden: de alternatieven zijn weinig onderscheidend. In het MER blijkt dat ook uit de manier waarop het mma wordt geselecteerd: alleen door één criterium centraal te stellen – de aantasting van natuurwaarden – is het mogelijk een van de alternatieven tot meest milieuvriendelijk te benoemen³².

Uit de beschrijving van de milieugevolgen blijkt dat soms bij voorbaat voor een locatie additionele, mitigerende maatregelen worden ingezet. Realisatie van het alternatief vereist dan wel dat de additionele maatregel ook daadwerkelijk wordt genomen.

Een voorbeeld hiervan is het zogeheten ‘terugleggen van de geluidscontour’ bij MAA-Oost en Panneslager: wanneer de 50 dB(A)-geluidscontour óver aaneengesloten woonbebouwing valt, wordt verondersteld dat zodanige maatregelen genomen zullen worden dat deze contour óp de aaneengesloten bebouwing komt te liggen. Dit kan door het terrein in te richten met bedrijven uit een lagere milieucategorie of door geluidwerende voorzieningen te gebruiken. Het alternatief scoort dan lager op het criterium geluidsgebruiksruimte. Dit milieuaspect komt dus bij de vergelijking van alternatieven terug als gebruikaspect. Wanneer gekozen wordt voor een alternatief waarin het MER ervan uitgaat dat de geluidscontour is teruggelegd, dienen bij realisatie van het alternatief de bijbehorende maatregelen genomen te worden.

Een ander voorbeeld is de herinfiltratie van regenwater bij MAA-Oost, die in alle alternatieven wordt toegepast. Het MER beschrijft niet de situatie waarin deze herinfiltratie niet wordt toegepast. Er kan daarom gekozen worden voor elk alternatief in het MER, op voorwaarde dat herinfiltratie daadwerkelijk wordt toegepast met de veronderstelde kwaliteit³³. Over de waterhuishouding van MAA-Oost en Hendrik verderop meer.

Voor het besluit over de POL-aanvulling is er naar mening van de Commissie geen essentiële tekortkoming: het is goed mogelijk om op basis van het MER de keuze voor een configuratie van locaties te maken om in de behoefte aan bedrijventerreinen te voorzien. In de verdere besluitvorming echter, onder andere de wijziging van de bestemmingsplannen voor elke locatie en de goedkeuring daarvan door de provincie, dient getoetst te worden of voldaan wordt aan de veronderstellingen in het MER. Daarom komt de Commissie tot de volgende aanbeveling.

³⁰ Met uitzondering van alternatief 5, waarin de kleinste locatie Panneslager niet wordt benut.

³¹ Deze nadelen zijn soms al gewaardeerd ná het nemen van additionele mitigerende maatregelen, zie verderop.

³² Een benadering voor de ontwikkeling van de alternatieven had kunnen bestaan uit het beschrijven van minimale en maximale varianten per locatie en het bepalen van de milieugevolgen hiervan. Hierbij worden de belangrijkste thema's voor de besluitvorming per locatie inzichtelijk gemaakt. Bij het samenstellen van de alternatieven wordt vervolgens duidelijk dat er sprake is van een onderlinge afweging van verschillende thema's met verschillende weegfactoren en worden de uitersten en de noodzakelijke keuzes bij besluitvorming naar verwachting inzichtelijker. Bijlage 1 van het MER geeft weliswaar een beschrijving per locatie, maar er vindt geen confrontatie van de locaties op basis van een beschrijving van de milieugevolgen plaats.

³³ In inspraakreactie 4 zegt het Waterschap Roer en Overmaas dat het aanbrengen van infiltratievoorzieningen bij MAA-Oost niet vrijblijvend, maar strikt noodzakelijk is.

! De Commissie beveelt aan om in het besluit tot POL-aanvulling *expliciet per locatie* vast te leggen welke veronderstellingen voor deze locatie er in het MER verwerkt zijn. Dit betreft in ieder geval³⁴:

- Landschappelijke inpassing en beeldkwaliteitsmaatregelen zijn mogelijk bij de maximale omvang van de terreinen en de (opgelegde) netto-brutoverhouding (alle locaties).
- Bij de inrichting van MAA-Oost en Hendrik en de (gefaseerde) uitgifte van percelen worden negatieve effecten ten opzichte van de huidige situatie en autonome ontwikkeling gecompenseerd door middel van waterhuishoudkundige maatregelen.³⁵
- De teruggelegde geluidscontouren (MAA-Oost, Panneslager) zijn daadwerkelijk haalbaar.

Waterhuishouding

MAA-Oost

In het rapport *Waterhuishoudingsplan voor de ontwikkelingen rondom de luchthaven MAA* is veel informatie aanwezig over milieugevolgen en mogelijke maatregelen ter voorkoming van knelpunten. Naar de mening van de Commissie wordt deze informatie, ook uit het oogpunt van de Watertoets, in het MER onderbelicht, terwijl uit het rapport blijkt dat er keuzemogelijkheden zijn en dat besluitvorming in het vervolgtraject tot verschillende milieugevolgen aanleiding geeft³⁶. Voorbeelden hiervan zijn mogelijke noodzakelijke maatregelen rond de Keutelbeek en het rioolstelsel van Beek. Doordat bij herinfiltratie geen sprake meer is van passage door het bovenste löss-pakket kan niet uitgesloten worden dat er op termijn wel degelijk een wijziging van de kwaliteit van het kwelwater optreedt met consequenties voor de genoemde kwelbossen. Ook blijkt dat het benodigde areaal voor herinfiltratie in de vorm van berging en/of wadi's met infiltratieputten een significant aandeel (2-3 ha) kan hebben dat van invloed zou kunnen zijn op de netto-brutoverhouding van het bedrijventerrein.

! Om te voorkomen dat er aantasting plaatsvindt van de bronbossen beveelt de Commissie aan bij het besluit over de POL-aanvulling een (zo mogelijk) kwantitatieve doelstelling voor de herinfiltratie en het handhaven van de grondwaterkwaliteit bij MAA-Oost te formuleren, alsmede te besluiten tot het opzetten van een adequaat monitoringsprogramma. Deze doelstelling is maatgevend bij de verdere uitwerking van de plannen, waarin factoren als netto-brutoverhouding, locatie en ruimtebeslag waterberging, bedrijfszekerheid infiltratiesysteem, waterkwaliteit en calamiteitenvoorzieningen om aanvullende keuzes zullen vragen. Ook ligt het formuleren van een beleidsdoelstelling in relatie tot de oppervlaktewaterafvoer voor de hand gezien de consequenties voor afkoppeling en berging en de risico's van wateroverlast.

Hendrik

Voor de locatie Hendrik is er sprake van een belangrijke leemte in kennis als het gaat over de waterhuishouding en mogelijke milieugevolgen³⁷.

³⁴ De opsomming is niet limitatief. De Commissie gaat echter ervan uit de belangrijkste elementen hiermee wel te noemen.

³⁵ Zie ook hierna onder Waterhuishouding.

³⁶ Zie ook de inspraakreacties van Waterschap Roer en Overmaas (nr. 4) en van de gemeente Beek (nr. 22).

³⁷ In inspraakreactie 4 doet het Waterschap Roer en Overmaas de suggestie het water van het toekomstig industrieterrein Hendrik op te vangen ten behoeve van het nabijgelegen Ruischerbeekje.

| De Commissie beveelt aan te besluiten tot een studie die moet leiden tot tijdige beschikbaarheid van een waterhuishoudingsplan voor de locatie gebied Hendrik, gericht op de inpassing van het bedrijventerrein, het benutten van kansen en eventueel compenseren van negatieve effecten in aangrenzende gebieden. Gezien de constatering dat het huidige mijnsteenterrein een belangrijk brongebied vormt voor het nabijgelegen Ruischerbeekje verdient het aanbeveling de watervoerendheid te verzekeren c.q. te verhogen door het afstromende water van de toekomstige groenstructuren en het hemelwater van het bedrijvengedeelte te gebruiken.

Ecologie Hendrik

In inspraakreactie 27 wordt door de Stichting Milieufederatie Limburg verwezen naar correspondentie van de Stichting Leefbaarheid Onderbanken, waaruit blijkt dat de Stichting Leefbaarheid Onderbanken van mening is dat de ontgronding van Hendrik ten koste gaat van de daar aanwezige populatie rugstreeppadden en andere rodelijstsoorten zoals de dwergvleermuis en de rosse vleermuis. Ook de aanwezigheid van een aantal andere diersoorten wordt gemeld. Gesteld wordt dat het MER mogelijk niet de meest recente informatie over de natuurwaarden van Hendrik bevat. De Commissie constateert dat het MER wel de meest recente informatie bevat³⁸, en dat in het MER mitigatiemogelijkheden (groenstructuren) en compensatiemogelijkheden (in aangrenzende natuurgebieden aansluitend aan de bestaande leefgebieden) noemt. Een deel van de rodelijstsoorten is aanwezig omdat er ontgrond is of wordt. De ontgronding behoort echter tot de autonome ontwikkeling.

| Het verdient aanbeveling een aantal natte laagten of tijdelijke plasjes op te nemen in de te ontwikkelen groenstructuren en/of in onbebouwde stroken tussen toekomstige bedrijfsgebouwen, teneinde het behoud van de plaatselijke populatie rugstreeppadden mogelijk te maken. Dit zal tevens bijdragen aan de versterking van de populatie in de omgeving, met name in de aangrenzende ecologische verbindingzone op Duits grondgebied ten oosten van Hendrik, en waarschijnlijk ook op het bedrijfsterrein ten noorden van de locatie Hendrik.

³⁸ Zie: *Ecologisch onderzoek POL-bedrijventerreinen Zuid-Limburg*, Taken Landschapsplanning bv, Roermond/Arnhem, 24 oktober 2002.